

SAMENVATTING DENKTANK LOSSER

Onderzoeksopdracht Denktank

In de raadsvergadering van 30 juni heeft de gemeenteraad de Denktank ingesteld. De Denktank is een adviesgroep van de gemeenteraad; heeft geen zelfstandige status en geeft belangeloos adviezen aan de gemeenteraad. De opdracht van de Denktank is de gemeenteraad te adviseren over:

1. Ideeën voor alternatieve bezuinigingsmogelijkheden;
2. Zoekrichtingen voor het genereren van extra inkomsten.

Procedure

Na de start op 30 juni 2009 is eerst geïnventariseerd welke onderwerpen behandeld worden. Na de zomer zijn de onderwerpen uitgewerkt. Vanaf half oktober is er toegewerkt naar het advies. In december en begin januari zijn er controleslagen uitgevoerd. In januari is het advies definitief gemaakt. Elke 14 dagen was er een algemene brede vergadering. Daarnaast is in kleine groepjes gewerkt bij de verschillende onderwerpen.

Vijf speerpunten voor de gemeente

1. Ambtelijk apparaat: meer samenwerken en meer uitbesteden.
2. De raad kijkt kritisch naar wensen en zorgt vooral voor een faciliterende overheid.
3. Mondigheid van de bevolking erkennen en benutten. Dit houdt in niet alles uit handen nemen van degenen die zorg of andere vormen van hulp nodig hebben. In overleg met hen bepalen hoe optimaal de beperkte budgetten ingezet worden.
4. Verbeteren financieel inzicht en rapportage.
5. Als samenleving de deuren naar de buitenwereld open zetten. Samen met onze buurgemeenten en de Euroregio optrekken en naar buiten treden.

De noodzaak van een meetlat

Voor de gemeente Losser is het essentieel om eerst de financiën op orde te krijgen en dan pas nieuwe uitgaven te overwegen. Het is voor een transparante en standvastige besluitvorming essentieel om een meetlat te vinden voor besluitvorming. Dit om de nieuwe wensen en vragen vanuit deelbelangen steeds goed te kunnen afwegen. Een eerste handvat is hieronder gegeven:

1. Wettelijke verplichting: Ja, dan kritisch de organisatie en beheer beoordelen.
2. Gemeentelijk beleid: Ja, dan kijken of dat in de toekomst nog wel wenselijk/haalbaar is of dat het ambitieniveau omlaag moet.
3. Particulier initiatief wordt door de gemeente gestimuleerd waar mogelijk.

Criteria voor beoordeling

Bij het behandelen van de onderwerpen in ons rapport is steeds gelet op de volgende aspecten:

- Verplichtingen voor de gemeente en belang van de voorziening voor de gemeenschap;
- Potentiële bezuiniging;
- Beheer en organisatie.

Advies

Hieronder wordt per onderwerp aangegeven wat ons advies is. De onderwerpen dekken wel in belangrijke mate het gemeentelijk beleid. Ze zijn echter niet uitputtend.

Advies buitensportaccommodaties:

1. Het opzetten van een samenhangende integrale sportnota over Sporten en Bewegen om op basis daarvan verantwoorde keuzes te kunnen maken voor de leefbaarheid van de Losserse gemeenschap.
2. Sterke reductie van de kosten voor sport. Beperken van bijdragen aan het onderhoud van velden. Het kritisch beoordelen van bijvoorbeeld de post welzijn in samenhang met sportactiviteiten. Het betrekken van een organisatie als de NISB (Nederlands Instituut voor Sport & Bewegen) draagt bij aan een objectieve en zorgvuldige benadering.
3. Besparing in de energiekosten. Hierbij gaat het vooral om de binnensport waarbij ook een belangrijk aspect het gebruik door het basis- en voortgezet onderwijs is.
4. Samenwerking tussen de verenigingen vooral tussen de voetbalverenigingen en andere sportverenigingen.

Advies stichting MAN:

1. Veiligstellen van voorzieningen waarvan het maatschappelijk belang groot is, zoals de muziekschool, het zwembad, maatschappelijke voorzieningen voor ouderen en gehandicapten, goed onderhouden wegen.
2. Schort de uitgave van het gereserveerde bedrag (€ 580.000) voor MAN op tot de financiën van de gemeente op orde zijn.
3. Onderzoek grondig het alternatief op de locatie Brilmansdennen. Het onderzoek van 2001 is gedateerd. Bij het onderzoek moet het zowel gaan om infrastructurele mogelijkheden als het uitstippelen van een traject waar de beide voetbalclubs worden betrokken. Samenwerking met voetbalverenigingen biedt mogelijkheden voor een optimale sportaccommodatie.
4. Bekijk in deze hoe andere gemeenten het aanpakken.
5. Pak het vooroverleg van dit traject voortvarend op en wacht niet tot de financiën op orde zijn. Streef naar een akkoord in het najaar van 2010.
6. Noodzakelijke voorwaarde is een plan met een sluitende exploitatie. Het door de gemeente gereserveerde budget is het maximum.

Advies kunstgrasvelden:

1. Uitgaven voor kunstgrasvelden uitstellen tot de financiën van de gemeente op orde zijn.
2. Rekening houden met het onderhoud en het vervangen na 10-15 jaar (afhankelijk van gebruik en kwaliteit) van de kunstgrasvelden. Tevens dienen duidelijke afspraken te zijn vastgelegd over de verantwoordelijkheden voor het kunstgrasveld en over het onderhoud.
3. Samenwerking tussen de verschillende voetbalverenigingen in de gemeente als voorwaarde.

Advies zwembad:

1. Het zwembad moet meer naar buiten treden met de verschillende activiteiten en er moet actief gezocht worden naar mogelijkheden om vaker open te zijn voor het publiek.
2. Extra inkomsten realiseren door een actief doelgroepenbeleid.

3. De uitgaven reduceren door samen te werken of te privatiseren, bijvoorbeeld door aan te sluiten bij NV Enschedese zwembaden, Sportfondsen of LACO.

Advies WMO:

1. Kritisch (blijven) kijken naar omvang en reikwijdte van WMO-voorzieningen. Zowel om een acceptabel minimum niveau te behouden als om optimale keuzes te maken met de beperkte middelen.
2. Raadplegen van de WMO raad bij het maken van afwegingen.
3. Strak toezicht houden op een efficiënte organisatie.
4. Beleidsvelden reorganiseren naar prestatievelden van het WMO voor financiële inzichtelijkheid en transparantie en de informatievoorziening naar de Losserse samenleving.
5. Kritisch kijken kosten organisatie WMO binnen de gemeente.
6. Inventariseren mogelijkheden digitale workflow.
7. Overwegen om het zorgloket te privatiseren.

Advies subsidiebeleid:

1. Kritisch de gevraagde subsidies beoordelen op gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Conform het nieuwe subsidiebeleid.
2. Bij omvangrijke subsidies beoordelen of, mede in kader van Europese wet- en regelgeving een aanbestedingsprocedure niet verplicht c.q. wenselijk is.
3. Een heldere koppeling en verantwoording eisen van activiteiten en de relatie met gemeentelijk beleid.

Advies Top-Craft:

1. Actief werken aan het verminderen van de vaste kosten van de huisvesting van Top-Craft. De productielijnen en het pand aan de Willem Vleertmanstraat zijn daarbij de belangrijkste vaste kosten. Waar mogelijk productielijnen verkopen aan particuliere bedrijven zoals dat nu reeds in gang is gezet. Daarnaast het verkopen van het pand en zelf delen huren voor zover noodzakelijk.
2. Een netwerk realiseren met actieve participatie van regionale ondernemers en voormalig (gepensioneerde) ondernemers.
3. Het huidige bedrijf krachtig reorganiseren met verandering van de bedrijfsformule. Zowel een mens-ontwikkelbedrijf als een actieve relatie met het bedrijfsleven. Waarbij bedrijfsleven en het bedrijf elkaar ondersteunen en zoeken naar marktmogelijkheden. Een belangrijk streven is het onderbrengen van mensen in het bedrijfsleven. Daarnaast pleiten wij voor het terughalen van de groen/plantsoendiensten naar de gemeenten met de inschakeling van sw-medewerkers.
4. Bij de reorganisatie veel aandacht voor de interne organisatiestructuur en competenties van het middle-management. Een analyse van de administratieve organisatie in relatie tot de doelstellingen van de sociale werkplaats (zowel mens-ontwikkelbedrijf als klantgerichtheid) moet het handvat vormen voor competenties en organisatiestructuur.
5. De mogelijkheid van uittreden overwegen indien de andere gemeenten niet willen meewerken aan de uitgangspunten voor een nieuw op te zetten bedrijf. Eventueel uittreden uit een gemeenschappelijke regeling zal overigens zorgvuldig moeten gebeuren. De kosten moeten naar billijkheid worden verdeeld. Bij de berekening en verdeling van kosten is het aan te raden om een externe deskundige (met tenminste betrokkenheid van een accountant) te betrekken.

Advies Kulturhusen:

Bij Kulturhusen blijven wij onze zorgen houden als het gaat om een sluitende exploitatie. Wij vinden dat het Kulturhus in Overdinkel niet significant scoort als het gaat om het verhogen van het voorzieningenniveau. Gezien de huidige financiële situatie moet kritisch worden getoetst of het voorzieningenniveau in Overdinkel met de huidige aanpak het beste wordt gediend. Voor De Lutte zien wij een belangrijk argument in relatie tot de Plechelmusharmonie en het verbeteren van het onderhoud van een bestaand historisch pand. Wij adviseren de raad daarbij onderstaande punten op korte termijn (voor 1 juli 2010) te onderzoeken en in hun besluitvorming mee te laten wegen:

1. Sluitende exploitatie.
Een noodzakelijke voorwaarde voor de gemeente Losser is een sluitende exploitatie van het Kulturhus. Ook op langere termijn. Hierbij zal kritisch moeten worden gekeken naar de bijdragen van organisaties die substantiële subsidiebijdragen van de gemeente ontvangen. Onder andere wordt hierbij gedacht aan de Stichting Cluster. Vanwege de financiële situatie van de gemeente is niet gegarandeerd dat de subsidies op hetzelfde niveau kunnen blijven voortbestaan.
2. Sociaal-economische haalbaarheid van Kulturhus Overdinkel.
Kritisch de neveneffecten ten aanzien van de bestaande voorzieningen beoordelen. Onder meer de bestaande horeca geeft aan niet in het Kulturhus te willen participeren. Dit houdt in extra horeca bij het realiseren van het Kulturhus en daarmee een bedreiging voor de bestaande sociaal-economische structuur.
3. Voorkom extra leegstand in de dorpen door nieuwbouw Kulturhus.
Kritisch beoordelen of de leegstand in Overdinkel van (winkel)panden en panden voor bijvoorbeeld gezondheidszorg niet gaat toenemen door de bouw van een Kulturhus. Het aantal vierkante meters vloeroppervlakte is aanzienlijk.
4. Het inrichten van de openbare ruimte ten laste van de gemeente.

Advies energie:

1. Indien dit financieel lonend is en maatschappelijk haalbaar op sommige locaties op bepaalde tijdstippen minder verlichting laten branden of minder fel. De opbrengst hiervan moet zorgvuldig worden afgewogen tegen de (sociale) veiligheid. Hierbij ook kijken naar het beleid van aangrenzende gemeenten zoals van de gemeente Oldenzaal.
2. Aanschaf zonnecollectoren overwegen. Dit afwegen tegen de lange termijn doelstelling waarbij gekeken wordt naar de verhouding financiële investering en financiële en maatschappelijke opbrengsten.
3. Bij renovatie of groot onderhoud zoveel mogelijk maatregelen doorvoeren met een duurzaam karakter.
4. De mogelijke organisatorische maatregelen toetsen op (financieel) effect, subsidievoorwaarden en doorvoeren waar het een meerwaarde oplevert.

Advies Brede School De Lutte:

1. Kritisch kijken of de aanvraag van 17 lokalen niet teruggebracht moet worden tot 14 lokalen.
2. Bij de besluitvorming het verschil van kosten voor de gemeente Losser in beeld brengen om een objectieve maatstaf te realiseren bij de afweging van de risico's voor leegstand en de financiële effecten daarvan voor de gemeente Losser.
3. Gebruik maken van flexibele bouwwijze.

Advies bibliotheek:

1. Inzetten bibliobussen voor de dorpskernen De Lutte en Overdinkel.
2. Indien de realisatie van een Kulturhus in Losser mogelijk is de bibliotheek hierin onderbrengen.

Advies muziekonderwijs:

1. Vaststellen welke muziekvormen (en andere vormen van culturele ontwikkeling) relatief te veel kosten in verhouding tot de opbrengsten en deze schrappen uit het aanbod.
2. Muziekschool moet passen bij de maat van Losser dan wel zo excellent zijn dat specifieke docenten (voldoende) leerlingen uit de omgeving aantrekken.
3. Opstellen van een plan van aanpak waarbij met frisse blik gekeken wordt naar de organisatievorm, het ambitieniveau van de muziekschool, het doelgroepenbeleid en de mogelijkheden om de kosten, bijvoorbeeld van het gebouw, te reduceren.
4. Zorgen voor een voldoende gezonde financiële basis in relatie tot het kritisch doorlichten (voorgaande punten) van organisatie en doelstellingen muziekschool.

Advies toerisme:

1. Samen met andere gemeenten (Bad Bentheim /Oldenzaal/Losser/Dinkelland/ Gronau) werken aan de uitstraling van dit stukje van Twente en aan een infrastructuur voor gezamenlijke arrangementen.

Advies evenementen en markten:

1. Evenementen en markten moeten in principe kostenneutraal zijn. Uitzonderingen kunnen worden gemaakt als dit niet mogelijk is en er anders een sociale functie in het gedrang komt.
2. Het verbeteren van de locatie en uitstraling van de markt.

Advies grondexploitatie en groenstroken:

1. De door de raad vastgestelde grondprijzen herzien waarbij de prijzen worden afgestemd op vergelijkbare prijzen als in de naburige gemeenten.
2. De gemeente heeft de regie in eigen hand.
3. Actief vormgeven aan de verkoop van groenstroken.

Conclusies

Vanuit ons onderzoek en vanuit de ideeën die ons zijn aangereikt zijn wij tot vijf hoofdconclusies gekomen:

- Er is een drastisch ingrijpen in bestaande of vermeende toezeggingen en beloftes noodzakelijk.
- Dit ingrijpen mag niet willekeurig zijn maar moet leiden tot een verbetering van het bereiken van door de raad geformuleerde en meetbare beleidsdoelen. Hiervoor is het nodig heldere beleidsnota's te formuleren, toepasbaar op de schaal van de gemeente Losser.
- De raad moet een meetlat ontwikkelen om keuzes te maken tussen voorzieningen. Dit om te komen tot transparant beleid. Een aanzet voor de meetlat vindt u in dit rapport.
- Besluitvorming en toezeggingen moeten elkaar sneller in de tijd opvolgen. Het decennia lang aanhouden van projecten bedreigt direct de democratische steun en geloofwaardigheid van de gemeente.

- Het gebruik maken van buiten de gemeente gelegen expertise is noodzakelijk. Hierbij wordt gedacht aan: samenwerking met andere gemeenten, inschakeling professionele organisaties op een bepaald beleidsveld voor het stroomlijnen en vergroten van de efficiëntie van de uitvoering, outsourcen van werkzaamheden/taken, inschakeling van deskundigheid van de bevolking door middel van expertisepanels in een afgebakende tijdsperiode (bijvoorbeeld maximaal 6 maanden).

Uitgangspunten voor besluitvorming door de raad

Er zijn vijf belangrijke uitgangspunten die wij de raad willen meegeven bij de besluitvorming:

1. Uitgaan van de kerntaken die de gemeente heeft. Hetzij als verplichting hetzij om te zorgen voor het welzijn van de bevolking.
2. Kritisch beoordelen waar de bijdrage van de gemeente noodzakelijk is en waar door middel van particulier initiatief c.q. andere geldstromen de betreffende taak eveneens kan worden uitgevoerd.
3. Bij investeringen zorgen voor een sluitende exploitatie. Te allen tijde dient te worden voorkomen dat de gemeente Losser blijft opdraaien voor exploitatiekosten in de toekomst.
4. Bij het vaststellen van subsidies moet er een relatie zijn met gemeentelijk beleid.
5. Zowel de toekenning van subsidies als de verantwoording moet geschieden conform het in december 2009 vastgestelde subsidiebeleid van de gemeente.

Financiële slotconclusie

Als alle aanbevelingen worden gevolgd denken wij dat een besparing van ruim 1 miljoen euro mogelijk is. Waarbij rekening is gehouden met extra uitgaven voor het muziekonderwijs van circa 100.000 euro per jaar. Voorts maken wij ons zorgen over een aantal reserveringen voor nieuwe voorzieningen. Deze bedragen inmiddels meer dan 1 miljoen euro.